

bit, ut fax fulgentissima, ut sol meridianus, nec poterit hæc lux ullâ conteri vi, ullâ extingui hostili potentiâ: Donec ponat in terra iudicium. Matt. c. 12. 18. legit: Donec eiciat ad victoriam iudicium. Quod Procopius & alii sic explicant: Donec extendat Evangelium, promulget, & prolaret ad victoriam, ut vincat toto orbe. S. Ambr. in Pl. 45. Donec ponat Evangelium in victoriam de principe tenebrarum. Propterea subdit de conversione Gentium: Legem enim Insulae expectabunt: vel, juxta LXX. in nomine ejus Gentes sperabunt. Appellat Insulas remotissimas qualque Gentes, quia Insulae à continente remotae sunt, sicut Poeta dixit: Et toto divisos orbe Britannos. Et Isai. 66. 19. Mittam ad Insulas longe ad eos, qui non audierunt de me. Ecce tibi quomodo resplenduerit Christus ut sol meridianus, & illuminaverit omnes Gentes quantumvis longe distitas; luce nempe Evangelii splendidissima quoquoque diffusâ in victoriam de ipso Principe tenebrarum. Et eodem spectant illa ejusdem Vatis verba cap. 49. 6. Ecce dedi tibi in lucem Gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terræ.

Matth. 12. 18.

S. Ambr.

Isai. 66. 19.

Isai. 49. 6.

TEXTUS ILLUSTRATUS

De Deipara Virgine.

SECTIO X.

Magnum quoque Deigenitricis negotium est, Nationes omnes illuminare Evangelicæ doctrinæ luce.

2390 **D**Edimus pro hoc argumento non pauca enucleantes v. 6. in textus illustratione pro Deipara; & prementes vers. 40. & 41. ubi de Evangelicæ doctrinæ fluxu per Deiparam: quibus nonnulla hic subjungenda.

Etenim, verè ipsa de se ait beatissima Virgo: Doctrinam quasi anelucanum illumino omnibus. Id est, clarâ & perspicuam omnibus exhibeo. Narrabo illam usque ad longinquum: id est, in multum tempus illustro eam; vel relinquam eam in generationes multas; vel etiam illam manifestam faciam usque ad terminos orbis terrarum. Penetrabo omnes inferiores partes terræ, & inspiciam omnes dormientes, & illuminabo omnes sperantes in Domino. Omnia loca luce suâ penetrat; omnes, quicumque illi sint, excitat & illuminat; ubique & omnibus divinum Evangelicæ prædicationis jubar adesse vult, & diffundit. O immensa propemodum Mariæ beneficentia!

2391 Statuimus, à Christo, uti à meridiano misericordiae Sole, omnem Evangelicæ doctrinæ lucem in omnes mundi plagas uberim diffundi. Certè, satis vulgare est, sicut Solem Christi, ita & lunam Mariæ esse symbolum. Observa modò cum Georgio Veneto in sua Harm. Cant. 1. Tom. 4. cap. 38. Luna sol alter non incongruè dicitur, quia ea, quæ sol superius vi masculina generat, hæc ipsius, & aliorum etiam planetarum fatum sus-

Luna Mariae symbolum, per quam Solis justitia doctrinam nos illuminat. Venetus.

cipiens inferiori mundo sibi vicino edit: ideo ejus motus præ cæteris observatur, quasi omnium conceptum parientis. Quid subinde? Jam vides. Evangelii lux totum orbem illuminans à Christo exoritur, ut à Phœbo splendidissimo, & primo luminis fonte: cæterum, non nisi per Mariam ad nos derivatur, cum ipsa sit plena Solis Luna, ac veluti alter Sol, Phœbe quasi Phœbi, id est, Solis soror, Solis æmula, quæ omnem doctrinæ Evangelicæ lucem haurit à Christo, & illam in omnes diffundit. Hæc enim est voluntas Domini (ait Bernardus Serm. de Nativit. Mar.) qui totum nos habere voluit per Mariam. Egregiè S. Bonav. in Speculo Virg. cap. 7. Luna plena Maria bene comparata est, quæ lumine sapientiæ & veritatis a Sole æterno plene illuminata. Et quanto plenior fuit dum hunc Solem concepit, & tam totaliter in se recepit? Bene ergo plena dicitur Maria illuminatione sapientiæ.

Reor huc spectasse Abacuc c. 3. 11. cum arcanè dixit: Sol & Luna steterunt in habitaculo suo; in luce sagittarum tuarum ibunt, in splendore fulgurantis haste tue. Celebrat eo Cantico Evangelicæ expeditionis glorias, triumphos Apostolorum, virorumque Apostolicorum, de idololatria reportatos; cum respectu ad victoriam, quam Josue tulit de quinque Regibus Amorrhæorum, persultantibus interim immotis Sole & Luna; Steteruntque Sol, & Luna. Solis nomine appellat Christum, Lunæ vocabulo Mariam, de Apostolis ait viros in luce sagittarum, & splendore fulgurantis haste, id est, in splendore & luce prædicationis Evangelicæ juxta illud Marci 16. 15. Euntes in Mundum universum prædicare Evangelium omni creatura. Profecit hæc lux, & splendor non nisi à mystico illo Sole, mysticæque luna; à Christo nempe, & Deipara, enascuntur ad Gentium illuminationem: ideo dicuntur stetit in habitaculo suo, quasi suppetias pugnantis Apostolis ministrantes, & cum illis ipsi pugnantes luce fulgurantis doctrinæ. Ut enim S. Bonaventura in Cantico Deiparæ, cui Abacuc canticum piè ascribit: Operuit celos gloria tua, & misericordiam tuam plena est terra. Egressa est Virgo in salutem populi tui, in salutem cum Christo tuo. O benedicta, in manibus tuis est reposita nostra salus.

2392 Cant. 7. 2. de Virgineo Mariæ utero illud habes: Umbilicus tuus crater tornatilis, nunquam indigenis poculis. Pro tornatilis Hebraicè est Sahar, quod deductum est à Luna, cum est rotunda & plena: unde veritas cum multis: Crater tornatilis instar lune plena. Rabbi Abenezra explicat: Baltheus est in umbilico ejus, in quo inest species lune quatenus plena est. Chaldaeus autem de Christo videtur explicare intra Virginis uterum; & de illo ait: Splendidus est in lege sicut circulus lune, & non deficiunt verba legis unquam ab ore ejus. Cæterum, Ambrosius luculentissimè lib. de Institut. Virg. cap. 14. Verè, inquit, albus ille Mariæ crater tornatilis, in quo erat Sapientia, quæ miscuit in cratere vinum suum, indeficientem cognitionis suæ gratiam divinitatis suæ plenitudine subministrans. Incarnata Sapientia Christus Dominus Mariæ invisceratus ad instar circuli Solis

Abac. 3. 11.

Jos. 10. 13.

Marc. 16.

Cant. 7. 2.

R. Abenezra

Chaldæ.

S. Amb.

Maria Christi

lis

lis splendidus erat: jam inde doctrinæ Evangelicæ jubar diffundens splendidissimum: non ei verba legis deficiebant, quin verba suppeditebat nitida & clara. Sed non nisi per Mariam, quæ incircumscriptum & immensum solem quodammodo circumferiebat & comprehendebat. Quid mirum, splendida ipsa esset, & lucida instar lunæ plenæ ac perfectæ? Ipsa certè ipsius solis lucem, Christianam nempe Sapientiam, & Evangelicam doctrinam hausit plenissimè, ut ab illa ad omnes Mundi nationes diffunderetur. Clamemus cum Methodio in Hypopantem Domini: Tu fidelium fax, tu incircumscripti (si ita loqui fas est) circumscriptio. Fax quidem, à qua, & per quam, ut quæ ipsam Dei Sapientiam contineret, omnis doctrinæ Evangelicæ lux universo spargitur orbi.

2393 Præclarum est Deiparæ opus illud Prov. 9. Sapientia edificavit sibi domum, excidit columnas septem: miscuit vinum, proposuit mensam suam. LXX. verunt. Miscuit in cratere vinum suum. ut appareat, dicta hæc à Salomone cum intuitu ad Cantuorum verba, seu craterem splendidum instar lunæ plenæ. Atqui Sapientia, vel ut in Hebræo est, Sapientiarum nomine Christus, & Deipara indigitantur, qui sibi Ecclesiam orthodoxam ædificaverunt, adductis undique Nationibus; columnas septem exciderunt, id est, Doctorem, & Prædicatorum universitatem, quibus Ecclesia fulcitur. Mensam suam proposuerunt, id est, sacram Scripturam, & doctrinam Evangelicam in ea contentam. Verum illud signatum premas: Miscuit in cratere vinum suum. De vino sermo est generoso, & forti, aquâ contemperato, quod potanti prodest, nec caput ferit, nec hepar accendit, nec bilem acuit. Solet hoc ad Christi divinitatem humanitatis nostræ temperatam referri. S. Gregorius 33. Moral. cap. 15. Vinum miscuit; quia divinitatis, & humanitatis suæ nobis pariter arcana prædicavit. De effusa Sapientia per Apostolorum prædicationem explicat S. Hieronymus in cap. 2. Ecclesiastice: Per Apostolos in

ut ad nos derivaret ab ipso.

Deipara fidelium fax. S. Method.

Prov. 9.

LXX.

Et Deum, & paterem doctrinam temperavit Deipara ad Gentium salutem. S. Greg.

S. Hieron.

Abulen. Philipp. Abbas.

in tota orbe credentibus effusa sapientia est. Dicam breviter hæc insistentis vestigiis. Vetus Dei doctrina, vetus meræ divinitatis lex vinum erat merum, generosum, sed forte admodum, quod non multum proderat potantibus: Quia magis erat obligatoria, quam utilis, ut observat Abulen. in 2. Paral. cap. 2. quæst. 13. Bilem acuebat; ut enim Philippus Abbas lib. 1. in Cantica cap. 7. In lege quædam vini austeritas, quæ operatur iram, gratiam non largitur. At verò lex gratiæ, nova Christi Dei hominis doctrina ubi veteri accessit, quasi mistio aquæ cum vino extitit, quæ omnem illam veteris legis austeritatem contemperavit ad omnium Gentium salutem. Certè hæc mistio facta per Deiparam fuit, vel ab eo tempore, quo in suo utero, quasi in cratere nitidissimo, meram æternæ Sapientiæ divinitatem humanitatis mediâ temperavit: Miscuit in cratere vinum suum. Crater quidem tornatilis, ad instar lunæ plenæ splendidus; crater non indigenis poculis. Vel, ut LXX. legunt, non deficiens misto, id est, vino temperato, & probè diluto, doctrinâ nem-

pe veteri cum Evangelio temperatâ. Ab hoc igitur cratere exiit in minoris scyphos, & parvulus crateres effunditur Evangelicæ doctrinæ mistum: ab hoc lunæ circulo splendidissimo spargitur Christianæ Sapientiæ & prædicationis Lux, quæ illuminat omnem hominem.

2394 Huc revoca illud Cant. 4. 4. ubi de Deipara Virgine: Sicut turris David collum tuum, quæ ædificata est cum propugnaculis. Potest verti variè ex Hebræo & Græco: Quæ ædificata est cum pinnis, seu sphaeris collucentibus, quibus turres nocturno tempore solebant coronari, ut longè lateque illuminarent. R. David in lib. radicum vertit: Quæ ædificata est cum elevatis linguarum similitudinibus. Marinus in Lexico: cum cumulo orum. Quò verò spectent istiusmodi linguæ & ora collucentia, explicatur vulgari translatione illa: Quæ constructa est ad docendum, ad disciplinas, ad doctrinas. Tigurina verò: ad usum dirigendi homines: quia Turris illa Davidica in arce Sion ædificata, seu Pharos navigantibus portum, viam pergentibus in urbem ostenderet. Talis est Deipara Maria ad summam Matris Dei celestitudinem evecta; totius nempe Evangelicæ doctrinæ repositorium; unde splendida linguæ, unde collucentia ora, unde verba Evangelica ad Evangelicam illuminationem abundè proveniunt.

2395 Ut Persarum Reges attraheret Deus, Christum recens natum adoratos, præfulgentis immittit stellæ ministerio eos advocavit. Vidimus stellam ejus in oriente, & venimus adorare eum. Matt. 2. Stellam viderunt, imò stellam audierunt, quia Lingua erat calorum, & Christum prædicabat, ut supra aiebat S. August. S. Petr. Dam. & S. Chrysostomus. S. Augustinus num. 2380. Sed quæ hæc stella? S. Bonaventura in Speculo cap. 3. respondet Mariam commendantem ab interpretatione nominis Mariani, quæ Illuminatrix est: ipsa est stella illa clarissime fulgens, tres Magos ad Christum rectissime ducentis. Atque huc credas spectasse illud Balaam vaticinium Num. 24. 16. Orietur stella ex Jacob: quod de stella Magos Balaam posteros vel successores ad Christum advocante & adducente, multi Ecclesiæ Patres interpretantur. At S. Bernardus Hom. 2. super Misit est, quem sequitur S. Bonav. loco proxime relato, rem arcanis enucleans putat, prædici illis verbis Deiparam: Ipsa est nobilis illa stella ex Jacob orta. Orietur dicitur hæc stella; oriatur stella. Hebraicè est darach, id est, incedet, viam calcabit, præbit; non ob id solum quòd Mariæ ductu, & ipsa vocati cæli lingua prædicante, Magi Principes vocati & adducti fuerint; sed etiam quia Gentibus prædicatione erat universis, quos ipsa uti cælorum lingua fulgentissima illuminat Evangelicæ doctrinæ luce, ductat, dirigit, & inducit in viam, quæ recta iur ad Christum. Ut enim Bernardus subrexit præclarissimè. Ipsa est stella ex Jacob; cuius radius universum orbem illuminat, cuius splendor in supernis præfulget & inferos penetrat &c. Ipsam sequens non devias, ipsa propitiâ pervenit.

2396 Illa Apocalypticâ Hieroinâ sole amictâ, stellis coronatâ, lunæ innixa splendens, & Aquilinis alis in desertum advolante, Ecclesiam primitivam designari, quæ ad desertum

Cant. 4. 4. Maria 10. Cant. 4. 4. Cant. 4. 4.

R. David.

Matt. 2.

S. August.

S. Bon.

S. D. m.

Stella quæ

Magos il-

luminavit.

S. Bonav.

rectissime

ducentis.

Atque huc

credas

spectasse

illud

Balaam

vaticinium

Num. 24.

16. Orietur

stella ex

Jacob: quod

de stella

Magos

Balaam

posteros

vel

successores

ad

Christum

advocante

&

adducente,

multi

Ecclesiæ

Patres

interpretantur.

At

S. Bernardus

Hom. 2.

super

Misit

est,

quem

sequitur

S. Bonav.

loco

proxime

relato,

rem

arcanis

enucleans

putat,

prædici

illis

verbis

Deiparam:

Ipsa

est

nobilis

illa

stella

ex

Jacob

orta.

Orietur

dicitur

hæc

stella;

oriatur

stella.

Hebraicè

est

darach,

id

est,

incedet,

viam

calcabit,

præbit;

non

ob

id

solum

quòd

Mariæ

ductu,

&

ipsa

vocati

cæli

lingua

prædicante,

Magi

Principes

vocati

&

adducti

fuerint;

sed

etiam

quia

Gentibus

prædicatione

erat

universis,

quos

ipsa

uti

cælorum

lingua

fulgentissima

illuminat

Evangelicæ

doctrinæ

luce,

ductat,

dirigit,

&

inducit

in

viam,

quæ

recta

iur

ad

Christum.

Ut

enim

Bernardus

subrexit

præclarissimè.

Ipsa

est

stella

ex

Jacob;

cuius

radius

universum

orbem

illuminat,

cuius

splendor

in

supernis

præfulget

&

inferos

penetrat

&c.

Ipsam

sequens

non

devias,

ipsa

propitiâ

pervenit.

Apoc. 12.

Apoc. 12.